

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΙ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,
ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ
* * *

Τιμιώτατοι αδελφοί και τέκνα εν Κυρίω ευλογημένα,

Εισερχόμεθα, ευδοκία και χάριτι του αγαθοδότη Θεού, εις την Αγίαν και Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, εις τον δόλιχον των ασκητικών αγώνων. Η Εκκλησία, ή οποία γνωρίζει τους λαβυρίθους της ανθρωπίνης ψυχής και τον μίτον της Αριάδνης, την όδόν της έξόδου από αυτούς — την ταπεινώσιν, την μετάνοιαν, την δύναμιν της προσευχής και των κατανυκτικών ιερών ακολουθιών, την παθοκτόνον νηστείαν, την ύπομονήν, την ύπακοήν εις τον κανόνα της εύσεβείας —, μάς καλεϊ και έφέτος εις μίαν ένθεον πορείαν, μέτρον της οποίας είναι ο Σταυρός και όρίζων ή Ανάστασις του Χριστού.

Η προσκύνησις του Σταυρού, μεσούσης της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής, αποκαλύπτει τό νόημα της όλης περιόδου. Ο λόγος του Κυρίου ήχει και συγκλονίζει: «εί τις θέλει όπίσω μου έρχεσθαι ... άράτω τον σταυρόν αυτού καθ' ήμέραν και ακολουθήτω μοι». (Λουκ. θ', 23). Καλούμεθα νά αίρωμεν τον ιδικόν μας σταυρόν, ακολουθούντες τον Κύριον και άτενίζοντες τον ζωηφόρον Σταυρόν Αυτού, έν επιγνώσει ότι Κύριός έστιν ό σώζων και όχι ή άρσις του ήμετέρου σταυρού. Ο Σταυρός του Κυρίου είναι «ή κρίσις της κρίσεώς μας», ή «κρίσις του κόσμου», και συγχρόνως ή ύπόσχεσις ότι τό κακόν, εις όλας τάς μορφάς του, δέν έχει τον τελευταϊον λόγον εις την ιστορίαν. Προσβλέποντες προς τον Χριστόν και, υπό την σκέπην Αυτού ως του άγωνοθέτου, του ευλογούντος και κρατύνοντος την ήμετέραν προσπάθειαν, αγωνιζόμεθα τον καλόν άγώνα, «έν παντί θλιβόμενοι άλλ' ου στενοχωρούμενοι, απορούμενοι άλλ' ουκ έξαπορούμενοι, διωκόμενοι άλλ' ουκ εγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι άλλ' ουκ απολλύμενοι» (Β' Κορ. δ', 8-9). Αυτή είναι ή βιωματική πεμπτουσία και κατά την σταυροαναστάσιμον αυτήν περίοδον. Πορευόμεθα προς την Ανάστασιν διά του Σταυρού, διά του οποίου «ήλθε χαρά έν όλω τῷ κόσμῳ».

Ίσως τινές έξ ύμῶν διερωτῶνται, διατί ή Εκκλησία, σοβούσης της πανδημίας, προσθέτει εις τους ήδη υπάρχοντας ύγειονομικούς περιορισμούς και μίαν ακόμη «καραντίαν», αυτήν της Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Πράγματι, και ή Μεγάλη Τεσσαρακοστή είναι μία «καραντίνα», δηλαδή χρονική περίοδος διαρκείας τεσσαράκοντα ήμερών. Ωστόσο, ή Εκκλησία δέν έρχεται νά μάς έξουθενώση έτι περαιτέρω μέ νέας ύποχρεώσεις και απαγορεύσεις. Αντιθέτως, μάς προσκαλεϊ νά νοηματοδοτήσωμεν την

καραντίαν πού βιώνομεν λόγω του κορωνοϊού, μέσω της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, ως απελευθέρωσης από τον έγκλωβισμό εις τὰ του «κόσμου τούτου».

Τό σημερινόν Εὐαγγελικόν ανάγνωσμα θέτει τούς ὅρους δι' αὐτήν τήν απελευθέρωσιν. Πρῶτος ὅρος εἶναι ἡ νηστεία, ὄχι μέ τήν ἔννοιαν τῆς ἀποχῆς μόνον ἀπό συγκεκριμένας τροφάς, ἀλλά καί ἀπό τὰς συνηθείας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι μᾶς κρατοῦν προσκολλημένους εις τόν κόσμον. Ἡ ἀποχή αὐτή δέν συνιστᾷ ἔκφρασιν ἀπαξιώσεως τοῦ κόσμου, ἀλλά ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν ἐπαναπροσδιορισμοῦ τῆς σχέσεώς μας μέ αὐτόν καί βιώσεως τῆς μοναδικῆς εὐφροσύνης τῆς ἀνακαλύψεως του ὡς πεδίου χριστιανικῆς μαρτυρίας. Διά τόν λόγον αὐτόν, καί εις τό στάδιον τῆς νηστείας, ἡ θέασις καί βίωσις τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν ἔχει πασχαλινόν χαρακτήρα, γεῦσιν Ἀναστάσεως. Τό «σαρακοστιανό κλίμα» δέν εἶναι καταθλιπτικόν, ἀλλά ἀτμόσφαιρα χαρᾶς. Αὐτήν τήν «χαράν τήν μεγάλην» εὐηγγελίστατο ὁ ἄγγελος «παντί τῷ λαῷ» κατά τήν Γέννησιν τοῦ Σωτῆρος (Λουκ. β', 10), αὐτή εἶναι ἡ ἀναφαίρετος καί «πεπληρωμένη χαρά» (Α' Ἰωαν. α', 4) τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Ὁ Χριστός εἶναι πάντοτε παρών εις τήν ζωήν μας, εὐρίσκεται πλησιέστερον εις ἡμᾶς ἀπό ὅσον ἡμεῖς εις τόν ἑαυτόν μας, πάσας τὰς ἡμέρας, «ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. κη', 20). Ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀκατάλυτος μαρτυρία περὶ τῆς ἐλθούσης Χάριτος καί περὶ τῆς ἐλπίδος τῆς Βασιλείας, τῆς πληρότητος τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Οἰκονομίας.

Ἡ πίστις εἶναι ἡ ἀπάντησις εις τήν φιλόφωτον συγκατάβασιν τοῦ Θεοῦ πρός ἡμᾶς, τό «Ναί» μέ ὅλην μας τήν ὑπαρξιν εις τόν «κλίναντα οὐρανούς καί καταβάντα», διά νά λυτρώσῃ τό ἀνθρώπινον γένος «ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἀλλοτρίου» καί νά μᾶς ἀνοίξῃ τήν ὁδόν τῆς κατὰ χάριν θεώσεως. Ἐκ τῆς δωρεᾶς τῆς Χάριτος πηγάζει καί τρέφεται ἡ θυσιαστική ἀγάπη πρός τόν πλησίον καί ἡ «φροντίς» διά τήν κτίσιν ὅλην. Ἐάν ἀπουσιάζῃ αὐτή ἡ φιλάδελφος ἀγάπη καί ἡ θεοτερπῆς μέριμνα διά τήν δημιουργίαν, τότε ὁ συνάνθρωπος καθίσταται ἡ «κόλασίς μου» καί ἡ κτίσις ἐγκαταλείπεται εις ἀλόγους δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι τήν μεταβάλλουν εις ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως καί εις περιβάλλον ἐχθρικόν διά τόν ἄνθρωπον.

Ὁ δεύτερος ὅρος διά τήν απελευθέρωσιν, τήν ὁποίαν ὑπόσχεται ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή, εἶναι ἡ συγγνώμη. Λήθην τοῦ θείου ἐλέους καί τῆς ἀφάτου εὐεργεσίας, ἀθέτησιν τῆς Κυριακῆς ἐντολῆς, ὅπως καταστῶμεν τό «ἄλας τῆς γῆς» καί «τό φῶς τοῦ κόσμου» (Ματθ. ε', 13-14), καί κακὴν ἀλλοίωσιν τοῦ χριστιανικοῦ βιώματος, ἀποτελεῖ ἡ «κλειστή πνευματικότης», ἡ ὁποία ζῆ ἀπό τήν ἄρνησιν καί τήν ἀπόρριψιν τοῦ «ἄλλου» καί τοῦ κόσμου, νεκρώνει τήν ἀγάπην, τήν συγχώρησιν καί τήν ἀποδοχὴν τοῦ διαφορετικοῦ. Αὐτήν τήν ἄγονον καί ὑπεροπτικὴν στάσιν ζωῆς, ἀποδοκιμάζει μέ ἔμφρασιν ὁ Εὐαγγελικὸς λόγος κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας Κυριακάς τοῦ Τριωδίου.

Εἶναι γνωστόν ὅτι τοιαῦτα ἀκρότητες παρουσιάζουν ἔξαρσιν ἰδιαιτέρως κατὰ τὰς περιόδους, εις τὰς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τούς πιστούς εις πνευματικὴν γυμνασίαν καί ἐγρήγορσιν. Ὅμως, ἡ γνησία πνευματικὴ ζωή εἶναι ὁδὸς ἐσωτερικῆς ἀναγεννήσεως, ἔξοδος ἀπὸ τόν ἑαυτόν μας, ἀγαπητικὴ κίνησις πρός τόν πλησίον. Δέν στηρίζεται εις σύνδρομα καθαρότητος καί ἀποκλεισμού, ἀλλά εἶναι συγγνώμη καί διάκρισις, δοξολογία καί εὐχαριστία, κατὰ τήν ἐμπειρικὴν σοφίαν τῆς ἀσκητικῆς παραδόσεως: «Οὐ τὰ βρώματα, ἀλλ' ἡ γαστριμαργία κακὴ..., οὐδέ τό λέγειν, ἀλλ' ἡ ἀργολογία..., οὐδέ ὁ κόσμος κακός, ἀλλά τὰ πάθη».

Με αὐτήν τήν διάθεσιν καί τὰ αἰσθήματα, ἐνοῦντες τὰς προσευχάς μας μαζί μέ ὅλους ἐσᾶς, ἀγαπητοί, διά τήν ὀριστικὴν ὑπέρβασιν τῆς φονικῆς πανδημίας καί ταχεῖαν ἀντιμετώπισιν τῶν κοινωνικῶν καί οἰκονομικῶν συνεπειῶν τῆς, καί ἐξαιτούμενοι τὰς

ίκετηρίους ύμων δεήσεις, διά τήν, πεντηκονταετίαν ὄλην μετά τήν ἄνωθεν, ὅλως ἀδίκως, ἐπιβληθεῖσαν σιωπήν, ἐπαναλειτουργίαν τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, ὑποδεχόμεθα ἐν Ἐκκλησίᾳ τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, ἄδοντες καί ψάλλοντες ὁμοθυμαδόν τό «Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός», Ὡι ἡ δόξα καί τό κράτος εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας. Ἀμήν!

Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή, βκα΄
+ Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τήν Κυριακὴν τῆς Τυρινῆς, ιδ' Μαρτίου, ἀμέσως μετά τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον.